

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de Beatitudine, de Actibus humanis, eorumque Moralitate; de Virtutibus ac Donis, de Vitiis ac Peccatis, & de Legibus, nec-non Dissertationem Theologicam de Probabilitate

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

§. I. Prima pars quæsitæ resolvitur

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77355](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77355)

»ter omnia, quæ ad prohibitionem calumniæ & rapinæ pertinent. O clavo verò præcepto, quod est de prohibitione falsi testimonii, additur prohibitio falsi iudicii, secundum illud Exodi 23. *Nec in iudicio, plurimorum acquiesce sententia, ut à veritate devies*; & prohibitio mendacii, sicut ibi subditur, *mendacium fugies*; & prohibitio detractionis, secundum illud Levit. 19. *Non eris criminator & susurro in populis*. Aliis autem documentis (puta præcepto de non concupiscenda uxore alterius ad coeundum, & præcepto de non concupiscenda re qualibet, vel qualicumque possessione alterius ad possidendum illegitimè præter consentum ejus & voluntatem) nulla alia adiunguntur; quia per ea universaliter omnia mala concupiscentia prohibetur. Hæc Sanctus Thomas, quibus differentiam præceptorum moralium veteris legis luculenter exponit.

46. Quoad præcepta verò ceremonialia, Genebrardus, sub finem Chronologiæ, ex Burgenfi, & alijs Doctoribus, asserit, ea in antiqua lege usque ad numerum sexcentorum tredecim ascendisse; ex quibus erant ducenta quadraginta octo affirmativa, tot scilicet quot sunt in homine membra & ossa, & trecenta sexaginta quinque negativa, quot in anno dies numerari solent. Omnia tamen ad quatuor genera revocari possunt. Alia enim erant de sacrificijs, quorum tria erant genera in antiqua lege, nempe holocaustum, hostia pacifica, & hostia pro peccato, quorum differentiam explicabimus in Tractatu de virtutibus cardinalibus disp. 3. art. 1. ubi de religione agemus. Alia de Sacramentis, quæ varia extiterunt in antiqua lege, tam pro laicis, quam pro sacerdotibus & ministris templi; ut circumcisio, Agnus Paschalis, consecratio Sacerdotum, elus panis propositionum, ablutio manuum & pedum, rasio pilorum, & similia, de quibus agit S. Thomas hic quæst. 102. art. 5. Item in veteri lege quædam erant præcepta ceremonialia de rebus sacris, quæ ad divinum cultum tanquam instrumenta & adminicula ordinabantur, inter quas istæ erant præcipuæ, Tabernaculum, Arca fœderis, continens duas legis tabulas, virgam Aarons, quæ fronderat, & urnam auream cum manna; propitiatorium, quod erat ad instar cuiusdam mensæ ex auro purissimo, mensa panum propositionis; altare thymiamatis seu incensii, in quo incendebatur thus, & alia aromata suavissimi odoris, altare holocausti, in quo omnes victimæ offerebantur; & demum varia vasorum genera, nempe acetabula, phialæ, thuribula, cyathi, lebetes, hydræ, mortariola, lucerna &c. de quibus accuratè differunt Josephus lib. 3. antiquitatum, & Ribera lib. 3. de Templo Salomonis. Denique in veteri lege aliqua erant præcepta ceremonialia de aliquibus observantijs legalibus, quibus ex decreto Dei populus Judæorum discernebatur ab alijs gentibus, inter quæ præcipuæ erant, abstinentiæ à suffocato, sanguine, pinguedine, carne suilla; ab animalibus, quæ non haberent unguam divisam, sed solidam & unitam, quæque etiam non ruminarent; manducatio panum azymorum, lactucarum agrestium, & aliorum id genus, quorum significationem fusè ac eruditè explicat S. Thomas quæst. 102. art. 6. Eiusdem generis hæc erant: *Non coques hœdum in lacte matris suæ. Non arabis in bove & asino. Veste quæ ex duobus texta est non indueris. Non indueris vestimento, quod ex lana, linoque con-*

A *textum est. Qui tetigerit mortuum, immundus erit usque ad vesperam.*

De præceptis judicialibus abundè differit S. Thomas quæst. 104. & 105. ubi ea ad quatuor capita revocat. Nam quædam præscribunt certum ordinem iustitiæ inter Principem & populum, quædam inter ipsos cives; quædam inter populum & extraneos; quædam denique inter domesticos ejusdem familiæ. Exempla passim sunt in Scriptura: v. g. pro Principe dantur præcepta quomodo creandus sit, quomodo se gerere debeat erga populum, & vicissim populus erga illum. Similiter pro populo & civibus inter se dantur præcepta emptionis & venditionis, & aliorum contractuum. Pro extraneis dantur præcepta de susceptione advenarum & peregrinorum, & de modo belli gerendi contra hostes. Denique pro domesticis leges sunt de viro & uxore, de parentibus & libetis, de dominis & servis, de consanguineis & affinis, an sint inter eos ineunda matrimonia, & cætera alia.

Differunt autem hæc præcepta à moralibus, quod moralia ad legem naturæ proximè pertinent; judicialia verò valde remotè, cum tantum sint determinationes eorum quæ generaliter in jure naturali continentur: v. g. jure naturali fures puniendi sunt, jure autem illo judiciali pœna mortis eis infligitur. A ceremonialibus verò tripliciter differunt. Primò, quia ceremonialia pertinebant ad cultum divinum, judicialia ad iustitiam cum proximo servandam. Secundò, quia ceremonialia per se primò instituta erant ad Christum & mysteria Christianæ religionis significanda & figuranda, non autem judicialia. Ex quo sequitur tertium discrimen, nempe quod ceremonialia omnia desierint, imò & mortifera sint; judicialia verò aliqua adhuc remaneant, non quidem quatenus à veteri lege sunt præscripta, sed solum quatenus sunt à Regibus & Legislatoribus in utilitatem publicam assumpta; alia verò mortua quidem sint, non tamen mortifera, cum absque peccato observari possint, ut ex dicendis articulo sequenti patebit.

ARTICVLVS IV.

An, & quando lex vetus abrogata sit?

§. I.

Prima pars quæstioni resolvitur?

Dico primò, lex vetus de facto abrogata est, & desit obligare. 49.

Conclusio est certa de fide, & definita ab Apostolis in Concilio Hierosolymitano super hac quæstione habito, eamque passim docet Paulus in suis Epistolis, præsertim ad Roman. 6. versu 15. ad Galat. 3. versu 19. ad Ephes. 2. versu 14. & ad Coloss. 2. versu 16.

Confirmatur ex illo ad Hebræos 7. *Translatio Sacerdotio necesse est ut legis translatio fiat*: Atqui Sacerdotium veteris legis translatum est in sacerdotium novæ legis, ut totâ Epistolâ ad Hebræos contendit Apostolus: Ergo & ipsa lex translata est in novam, sicque tandem abrogata, de facto desit obligare. 50.

Si autem quæras, cur abrogata fuerit? Respondeo primò, illam abrogatam esse, propterea quod vetus testamentum imperfectum esset & infir-

51. **mum.** Unde Apostolus ad Hebræos 7. *Reprobatio* (inquit) *fit precedentis mandati, propter infirmitatem & inutilitatem: nihil enim ad perfectum adduxit lex:* Secundo, quia grave jugum erat. Quam abrogationis rationem indicavit D. Petrus A.C. 15. cum dixit: *Quid tenuis Deum, imponere jugum super cervicibus Discipulorum, quod nec patres nostri, nec nos portare potuimus?* Tertio, quia continebat tantum figuras, quæ per Christum impletæ sunt. Unde Bernardus homil. 1. super Missus est: *Prodeunte fructu, flos decidit, quia veritate apparente in carne, figura pertransit.* Vel ut ait Hieronymus in capit. 4. ad Galatas: *Priusquam Christi in toto orbe Evangelium coruscaret, habuerunt suum fulgorem præcepta legalia: postquam verò majus Evangelica gratia lumen effulsit, & Sol justitiæ toti mundo se prodidit, stellarum lumen absconditum est, & earum radii caligaverunt.* Similia habet Theodoretus ad Philippens. 3. ubi hæc scribit. *Supervacaneus est lychnus, si Sol apparuerit, supervacaneus pedagagus iis qui perfectam acceperunt sapientiam; inutile lac nutritis iis qui solido cibo vescuntur. Palea fert frumentum, sed postquam collectum est frumentum, palea ejicitur; ita lex Christum ostendit, postquam autem is apparuit, ea est deinceps supervacanea:* Demum Christus (teste Apostolo ad Ephesios 2.) *fecit utraque unum, id est ex duobus populis, Ethnico & Judaico, fecit unum ovile, ac proinde debuit dissolvere medium parietem legis Mosaicæ, qui separabat unum populum ab alio, & ambos una eademque lege Evangelica concludere.*

52. **Dices,** legem Mosaicam in sacris litteris prædicari in æternum duraturam: Baruch 3. *Hic liber mandatorum Dei, & lex quæ est in æternum.*

Respondeo cum D. Thoma hic quest. 103. art. 3. ad 1. legem veterem duobus modis dici posse æternam: primo quoad præcepta moralia, quæ partim in Decalogo, partim verò in aliis Scripturæ locis continentur; hæc enim semper vigent & vigeant, cum sint juris naturalis; secundo etiam quoad ceremonialia, quandoquidem licet hæc abrogata sint, quoad significationem, durant tamen adhuc & durabunt, quoad rem significatam, nempe Christum & religionem Christianam. Ad quod quod, lex vetus ejusque præcepta, vocantur æterna, quia ad tempus valde longum fuere statuta, & sine certo termino in ipsa legis promulgatione definito: Statuta enim & præcepta, quæ ita feruntur, solent vocari perpetua, in communi usu loquendi; eodem sensu, quo leges omnes dicuntur esse perpetuæ.

§. II.

Altera difficultas expeditur, & quando nam lex vetus abrogata fuerit, breviter declaratur.

53. **Dico** secundo, legem Mosaicam non cessasse ante Christi mortem. Ita communiter docent Theologi, paucis exceptis, qui volunt legem Mosaicam cessasse ante mortem Christi in ipsa institutione Baptismi, per quam cessavit obligatio Circumcisionis, & consequenter totius legis Mosaicæ, cujus obligatio in illa fundabatur, & ab illa oriebatur, ut significat Paulus ad Galat. 3.

54. **Probat** conclusio multipliciter: Primò quia lex Mosaicæ umbratilis erat & figurativa, subindeque non cessavit, donec ejus umbræ & figuræ

A impletæ fuerint. At illæ non fuere impletæ usque ad mortem & passionem Christi, & antequam Christus jam expiraturus diceret, *Consummatum est:* Ergo lex Mosaicæ non cessavit ante Christi mortem & passionem.

55. **Secundo,** Christus usque ad mortem legem servavit & servari præcepit; nam Matth. 8. leproso sanato præcepit adire sacerdotem, ut secundum legem munus offerret quod Moyses mandaverat. Et Matth. 23. dixit: *Super Capite-dram Moysi sederunt Scribae & Pharisei; omnia ergo quaecumque dixerint vobis servate & facite.* Item pridem quam pateretur, cum Discipulis agnum paschalem immolavit: Ergo ante ejus mortem lex Mosaicæ non cessaverat, sed adhuc obligabat. Unde Lucæ 22. dicitur: *Veni dies azymorum, in qua necesse erat occidi Pascha, &c.* id est necessitate præcepti, quod Christus antequam moreretur, adimplere voluit.

56. **Tertio,** sicut translatio sacerdotio, necesse est ut & legis translatio fiat, ut ait Apostolus ad Hebræos 7. ita manente sacerdotio legem manere necesse est: Sed sacerdotium legis Mosaicæ non fuit translatum usque ad passionem & mortem Christi; Apostolus enim ad Hebræos 9. affirmat prius tabernaculum habuisse statum, donec per Christi mortem propalaretur sanctorum vitæ: quando autem tabernaculum illud Mosaicum habuit statum, habuit & sacerdotium: Ergo lex Mosaicæ ante Christi mortem & passionem non fuit abrogata.

57. **Quarto,** testamentum vetus, quod est idem atque lex, non cessavit nisi per novum: Sed hoc non cepit obligare nisi per mortem Christi, eò quod testamentum non valeat, nisi intercedat mors testatoris, ut ait Paulus ad Hebræos 9. & probat Ulpianus l. 1. ff. de testamentis: Ergo testamentum non cessavit usque ad mortem Christi.

58. **Dices** primò, Lucæ 16. dicitur: *Lex & Prophetæ usque ad Joannem.* Et Matth. 11. *Omnes Prophetæ & lex usque ad Joannem prophetaverunt:* Ergo lex vetus cessavit, quando Joannes Baptista prædicare cepit.

59. **Sed** nego consequentiam, sensus enim horum verborum est, quod lex & Prophetæ, usque ad Joannem, prædixerint Christum esse venturum; ille autem jam venisse ostenderit. Vel quod lex & Prophetæ, usque ad Joannem, promissiones temporales prædicaverint; exinde verò cepit evangelizari regnum Dei, consistens in bonis spiritualibus: Hoc enim Christus dixit respondens Phariseis ipsum irridentibus, quòd nimium affectum erga divitias reprehenderet, earumque contemptum doceret; quasi in hoc dissentiret à lege & Prophetis promittentibus bona temporalia.

Dices secundo, Baptismus qui est primum novæ legis sacramentum, fuit à Christo institutus ante mortem: Ergo præceptum Baptismi cepit obligare ante mortem Christi, subindeque præceptum circumcisionis obligare desit ante passionem Christi.

Respondeo, concessio Antecedente, negando consequentiam; quamvis enim Baptismus fuerit à Christo institutus ante mortem, non fuit tamen in præcepto nisi post passionem & resurrectionem Christi, ut docet D. Thomas 3. p. qu. 66. art. 2. his verbis: *Necessitas utendi hoc sacramento indicta fuit homini post passionem & resurrectionem; tum quia in passione Christi terminata sunt figuralia*